

M NIKORD

SEITSMES KORD : JUULI 2016

Heily Haasma: õpetamine on minu elustiil ja hobi

Ainult eesti keele õpetajana asub Heily Haasma tööle esimest korda elus meie juures Luksembrugis. FOTO: erakogu

Luksemburgi Euroopa kooli nooremate klasside uus eesti keele õpetaja **Heily Haasma** peab ennast pigem selliseks õpetajaks, kes õpetab õpilasi, mitte ainet. Küsimusi uuele õpetajale esitasid meie noored reporterid **Sadu Saks, Mirte Kurm, Eva Maria Maiquez Seitam, Hans Loik ja Katarina Liivo**

Kes te olete? Rääkige meile natuke endast.

Ma olen kahe lapse ema, kes töötab õpetajana. Seega tegelikult on mul isiklike laste kõrval veel palju teisi lapsi, kellest ma hoolin ning keda armastan. Ma sündisin Pärnus ja elasin seal kuni ülikooli astumiseni. Pärast klassiõpetaja eriala lõpetamist aastal 2003 sain minust õpetaja Viimsi Koolis.

13 aastat õpetajana töötamist on näidanud, et õpetamine on minu elustiil ja hobi. Kuigi olen omandanud ka mööblirestauraatori ja haridustehnoloogikutsu, on nendest kõige südamelähedasem siiski õpetajaamet. Vabal ajal suhtlen ma hea meelega inimestega, naudin erinevaid kultuuriüritusi, reisin, loen. Ma olen üsna spordikauge inimene, aga liigun heal

meelal vabas õhus ja pikkade tempokate jalutuskäikude vastu ei ole mul midagi. Nooremana tegelesin palju maalimise ja käsitööga, nüüd ei ole nende tegevuste jaoks mõnda aega mahti olnud.

Miks te tahtsite saada eesti laste emakeele õpetajaks Luksemburgis? Mis teid motiveeris sellesse ametisse kandideerima?

Mulle saatis töökuulutuse edasi minu hea sõber, kes tähendas, et see oleks nagu ekslema läinud kutse. Ja tõepoolest, tööpakkumist lugedes oli tunne, et see kõnetab mind. Mul puudub välismaal elamise kogemus, kuid seekord mõtlesin, et kui üldse, siis töötaksin õpetajana Luksemburgis.

Miks teie arust just teid siia õpetama valiti? Mida te lubasite teid valinud komisjonile?

Mulle ei meenu, et ma oleksin andnud mingeid lubadusi. Ma lihtsalt olen see, kes ma olen. Valik minu kasuks võis tuleneda minu kogemusest õpetajana erinevates valdkondades, minu laialdasest haridustaustast – ma võin töötada nii klassiõpetajana, inglise keele õpetajana, restauraatorina ja haridustehnoloogina –, minu vahetust suhtlemisest teistega ja viimase, kuid mitte väheolulise oskuse tõttu hallata erineva tausta, teadmiste, oskuste ja õppimisvalmisolekuga õpilasi.

Kui kaua te olete õpetajana töötanud ja kus?

Õpetajana olen töötanud 13 aastat. Nendest seitse aastat Viimsi Koolis, neli aastat Tallinna Inglise Kolledžis ja kaks aastat Haabneeme Koolis, mis tegelikult oli enne Viimsi Kooli “väike maja”. Tegelikult jääb nendesse aegadesse ka mõningane laste kõrvalt kodus töötamine, aga õpetajaks olemine ei ole tõepoolest selle aja sees kordagi katkenud.

Miks te tahtsite saada eesti keele õpetajaks?

Peale keskkooli lõppu tahtsin ma saada klassiõpetajaks. See on õpetaja, kes õpetab pea kõiki aineid kuni kuuenda klassini, sealhulgas eesti keelt. Aga tegelikult töötasin ma peale ülikooli hoopis üheksa aastat põhikooli inglise keele õpetajana. Töötades Tallinna Inglise Kolledžis tehti mulle ettepanek hakata rahvusvahelise klassi klassijuhatajaks ja õpetajaks ning eesti keele õpetajana töötamise kogemuse saingi esimest korda just enda klassi õpilasi õpetades. Nüüd, Haabneeme Koolis töötades oli eesti keele õpetamine enda klassile juba iseenesest mõistetav. Ma olen pigem selline õpetaja, kes õpetab õpilasi, mitte ainet. Seega õppe sisu ja metoodika tuleneb mitte aineist või õpikust, vaid õpilastest. Ainult eesti keele õpetaja ei ole ma veel kunagi olnud.

Intervjuu jätkub lk 2

SELLES NUMBRIS

Pelgurannast krahvinnaks Luksemburgi

Paljud meist on autoga Luxembourgist Merschi sõites imetlenud Ansembourgi lossi, ja mõni on ehk ka sinna sisse pääsenud. Eriti on aga vedanud neil, kes on seal kohanud Ansembourgi krahvinnat, kes on sündinud ja üles kasvanud Tallinnas!

Marina Tenderes lõpetas Nõukogude aja lõpus Tallinna 31. keskkooli (tänapäevase Ehte Humanitaargümnaasiumi) ja Tallinna Tehnikaülikooli raamatupidamise eriala. 2009 aastal sai aga temast täieõiguslik krahvinna Luksemburgi suurhertsogiriigis.

Juuni algul ilmus Eesti Ekspressis pikk lugu sellest, kuidas Marina leidis oma krahvi (fotol nende pulmapilt) ja „pool kuningriiki”. Tänu loo autori Allar Tankleri ja Eesti Ekspressi vastutulelikkusele avaldab Mõnikord selle loo täies mahus ja kujunduse nii, nagu see originaalis ilmus.

Lugege lk 7-11.

Lugejad haarasid sule!

Elmises numbris palusime saata teile meie head lugejad, oma arvamusi selle kohta, et Mõnikord hakkas ilmuma ainult elektrooniliselt. Tuletame meelde, et esimesed viis numbrit ajalehte ilmusid trükituna, kuuenda numbri juuni alguses saatsime aga esimest korda laiali meili teel.

Terje Annusver: Mulle see uuendus väga meeldib! Lugesin lehe varasemast palju kiiremini läbi ja saatsin ka sõbrannale Brüsselisse tutvumiseks. Talle pakkus ka suurt huvi ja ta lubas ajalehte edaspidi LESi lehel otsida. Samas ei tea ju kunagi ette, millal uus number ilmub. Siit ka minu ettepanek, et ajalehel võiks olla oma laiendatud list, mis ei piirduks ainult LESi liikmete ja listikirja lugejatega. Jõudu soovides ja 3. lehekülje loole järge ootama jäädes!

Kristiina Rausi: Minule meeldis paberikandjal ajaleht ikka rohkem, sest seda lugesid lapsed ka. Arvutis ei hakka lapsed seda lugema ja ma arvan, et e-kiri ajalehega tuleb parajasti kiirel tööpäeval ja siis mõeldakse, et küll ma pärast loen ja sinna see jääbki. Ikka jõudu soovides!

Ootame endiselt arvamusi, ettepanekuid ja ka kaastöid aadressile: monikord.toimeetus@gmail.com.

Jaanus Piirsalu

Õpetajast oleks saanud hea ehitusinsener

Juba 13 aastat õpetajana töötanud Heily Haasma koos oma pärislaste Mia-Mari ja Mikaeliga.
FOTO: erakogu

Mis on teie kõige ägedam kogemus õpetajana?

Mind on alati rõõmustanud, kui õpilased midagi saavutavad. Sõltumata sellest, kas see on samm edasi isiklikus plaanis või on tegemist saavutusega kooli või riigi tasandil. See, kui laps ületab ennast ja toob esile oma parimad oskused ja omadused, millest ta teadlik pole olnud, ning kui ma olen sealjuures saanud toeks olla, on kõige mõnusam osa õpetajatööst. Viimasel õppeaastal olen korduvalt saanud rõõmupisaraid valada, sest õpilased on ülitublid olnud ja erinevatel konkurssidel ja võistlustel edukalt silma paistnud. Samuti on päris äge, kui mind ikka veel mäletatakse! Näiteks hiljuti kirjutas sõbranna, et sattus seltskonnas kokku ühega minu esimestest õpilastest, kes meenutas mind parima õpetajana, kes teda õpetanud on.

Mis teisi ameteid te olete pidanud?

Oskan ka taldrikuid lauda kanda ja kokteile segada. Töötasin keskkooli ja ülikooli ajal nädalavahetusesti ja vaheaegadel Pärnus Rannahotelli restoranis ettekandja ja baaridaamina. Pean seda kogemust väga oluliseks, sest see töö on mind mõjutanud lauaetiketti jälgima ning ilusatest nõudest, heast söögist ja teenindusest lugu pidama. Samuti olen selle töö tõttu saanud head organisatoorseid ja suhtlemisoskused.

Kas tulete siis üksi või perega?

Plaanin tulla Luksemburgi koos oma kahe lapsega. Mia-Mari on selleks hetkeks 11-aastane ja Mikael kuuene. Kass jääb ilmselt Eestisse.

Milline on teie ettekujutus Luksemburgist?

Kuna olen korra Luksemburgis käinud, siis on mul mõningane ettekujutus olemas. Minu jaoks on tegemist vana Euroopa linnaga, kus asjad toimivad ning mis oma asukoha tõttu loob head võimalused Euroopas ringi vaatamiseks ja Euroopas elavate sõprade sagedasemaks külastamiseks.

Mis keeli te oskate?

Ma oskan suhelda eesti ja inglise keeles. Õppinud olen ka vene ja saksa keelt, kuid nendes keeltes ma ise enam ei räägi. Peale õpinguid ei ole juhust olnud ja nüüdseks on peaaegu kõik ununenud. Lähiajal on plaanis prantsuse keelt õppida.

Milline te olite lapsena?

Väga rahulik ja tasakaalukas. Tegelesin maalimise ja erinevate käsitöoliikidega (näiteks keraamika, õmblemine jm). Jätkus alati aega sõpradele toeks olla ja tundub, et puberteet jäi üldse vahele. Olen lapsest saati olnud väga iseseisev. Oma suved veetsin Kihnu saarel ja sealsetele lastele olin ma nagu juht ja õpetaja. Suutsin teisi lapsi suunata ühistegevustele, milleks tavaliselt

oli metsa alla oma onnisüsteemide rajamine või rannas liivamajade planeerimine. Võimalik, et minust oleks võinud saada ka hea ehitusinsener. (Naerab.)

Kes on teie lemmik lastekirjanikud? Miks?

Kui ma laps olin, ei olnud mul lemmik kirjanikke. Lugesin väga palju ja erinevaid raamatuid, seega kindlat lemmikut ei tekkinudki - häid kirjanikke oli palju. Kuna ma täiskasvanueas loen lasteraamatuid vähem kui lapsena, on mul tõepoolest oma lemmikud tekkinud. Meeldivad näiteks Ilmar Tomuski ja Andrus Kiviräha raamatud. Loen enda lastele sageli õhtuti raamatuid ette ja nende autorite puhul on teada, et võib ka nalja saada.

Mida teile vabal ajal meeldib teha?

Mulle meeldib sõpradega aega veeta. Käin sageli nendega teatris, kontserdil, kinos või niisama kohvikus või külas istumas. Käin heal meelel reisimas. Näiteks lähen juunis sõpradega Itaaliasse. Samuti meeldib mulle sõpru võõrustada. Ma ei tee seda küll viimasel ajal väga sageli, aga need on olnud alati oodatud üritused. Mõnikord meeldib mulle ka tegelikult täiesti üksi olla. Siis ma koristan või loen raamatut.

Mis on elu mõte?

Elu mõte on armastada ja kogeda ning kõigest õppida.

MEIE TUBLID INIMESED

Roger Federer vaimustab Karl Paemurdu

Hans Loik käis rääkimas 13-aastase **Karl Paemurruga**, kes on vaatamata noorusele juba kogenud tennismängija ning osalenud Luksemburgis mitmetel turniiridel. Minge talle võimalusele kaasa elama!

Millal sa alustasid tennis mängimist?

Ma alustasin mängimist kuueaastaselt, kui ma käisin veel eelkoolis. Ma tutvusin spordialaga Luksemburgi tennisekoolis (Ecole de Tennis). Praegu mängin Howaldi klubis. Nüüdseks olen tennist mänginud seega juba seitse aastat.

Miks sa üldse hakkasid tennist mängima?

Tegelikult oli lugu nii, et minu isa oli kaua aega tennist mänginud ning naljaga pooleks öeldes pani ta mulle reketi kätte ja ütles: "Mängi!". Tennis lihtsalt hakkas mulle külge ja siin ma siis nüüd olen.

Millistel turniiridel oled käinud?

Ma olen käinud Luksemburgi meistrivõistlustel ja Interclubis, kus on võistkondadega mängud. Minu parim tulemus on olnud esimene koht. (Karl võitis oma esimese turniiri üheksa-aastaselt-Mõnikord)

Millised on plaanid?

Ma tahan teha seda, mis ma praegu teen, võita turniire ja edetabelis kõrgemale jõuda. Minu kõige suurem saavutus oleks oma isa võitmine.

Kes on su lemmik tennisemängija?

Roger Federer. (Kasaja kuulsaim meeste tennisemängija maailmas-Mõnikord)

Mida sa vabal ajal teed, kui parajasti tennist ei mängi?

Mul ei ole palju vaba aega, mul on trenn pea iga päev. Ainukese vaba päeva ehk pühapäeva veedan ma jalgpalli mängides, kuid mõnikord ei saa sedagi teha, sest peab õppima. (Karl õpib Luksemburgi Euroopa kooli 7. klassis.)

Sõidame toetama Eesti koondist!

13. novembril mängib Eesti meeste jalgpallikoondis Belgias maailma-meistrivõistluste valikmängu. Belgia koondis kuulub maailma tippmeeskondade hulka, mis äsja lõppenud Euroopa meistrivõistlustel mängis end kaheksa parema hulka.

Esialgu ei ole veel teada mängu toimumiskoht, kuid hoiame põialt, et mäng toimuks taas Luksemburgile lähedalasuvas Liege'is nagu mõned aastad tagasi.

Mängulinna peab Belgia jalgpalliliit teatama hiljemalt kaks kuud enne kohtumist ehk siis hiljemalt septembri keskpaigaks, ütles ajalehele Mõnikord Eesti jalgpalliliidu infojuht Mihkel Uiboleht. "Pileteid on Eesti poolehoidjatel võimalik osta ainult läbi Eesti jalgpalliliidu," rääkis Uiboleht. "Selle kohta tuleb mõistetavalt info siis, kui on paigas mängukoht ja piletihind."

Totalement détruit ehk Artur Sirki müstiline surm Echternachis

Mis seob Eesti 20 sajandi poliitika ajalugu Luksemburgiga? Raivo Tulva teine osa Eesti kunagise tuntud poliitiku Artur Sirgi surmasaamise asjaoludest ligi 80 aastat tagasi ehk silmus tõmbub koomale

Esimese osa lõpus jätsime hüvasti heasüdamlike, kuid hirmunud Echternachi põlisasukatega. Pöörasime selja inkvisitsiooniaegse raekoja süngetele müüridele, mille pisikesest laskeavast seiras meid samal ajal kellegi õel ja kätemaksuhimuline pilk, ning seadsime sammud kurikuulsa Bahnhofstrasse poole.

Vaatamata sellele, et hakkas kätte jõudma lõuna, ilm hämardus ja õhk täitus elektrist. Meie kartmatu reisiseltskonnaga võidu lähenes Bahnhofstrassele, uue arusaamatu nimega rue de la Gare'i tänavale, äike.

Varglike sammudega hiilisime üle lageda, luitunud varemest ääristatud raekoja platsi. Villem Saarseni reisisärgmete kohaselt sai pikk, ohtlike käänakutega Bahnhofstrasse alguse just siit. Jõudes esimese väljakult suunduva tänavani, tabas meid uus üllatus: kellegi kuri käsi oli maha kruvinud tänavani me sildi. Sama kordus ka teise ja kolmanda tänav alguses.

Majaseintel puudus igasugune teave tänavate nimedest. Tormasime segaduses siia-sinna, püüdes tabada õiget tänavat. Hargnesime, et leida viiteid nimedest kaugemal. Siis saime jälle kokku teadvustades masendavat tõsiasja: mitte ühelgi neist lugematutest raekoja platsilt algavast kolmest tänavast ei olnud nimesilti. Kõik olid maha kruvitud, kõik oli tehtud selleks, et Artur Sirki hukkamiskoht vajuks igavesteks aegadeks unustuse hõlma, et keegi mitte kunagi ei saaks kergitada saladuskatet tema müstilise surma asjaoludest, et viimnegi tunnistus sellest traagilisest, ajalookäiku muutnud sündmusest kaoks Suurhertsogiriigist.

Istusime löödud trepile, peas vasardamas üksainus küsimus: "Kas see ongi lõpp? Vaid mõned meetrid oleks veel jäänud, vaid mõned sammud ja saladus oleks lahendatud. Üks valge laik Eesti ajalookaardilt oleks igaveseks pühitud." Aga „oleks“ on paha poiss. Meie masendust ei oleks saanud võrrelda isegi Juhan Partsi omaga, kellele teatatakse Balti jaamas kohvrite otsas Luksemburgi rongi oodates, et sõit kontrollikotta jääb siiski ära ja abi pole ka kallist reisitõrkekindlustusest.

Istusime sõnatult. Kõik tundus sel hetkel mõttetu: madal Euribor, Anu Saagimi lahutus, Facebooki uued emotikonid. Eriti see südamekujuline.

Kuid ootamatult puhus tuul süngjad pilved laiali ja keskaegsele kulunud munakivisillutisele langes arglik päikesekiir. Ja me kõik, kogu meie vapper geriljakomando, tundusime üheaegselt midagi suurt ja vastupandamatut. Mi-

▲ ▲ Selle, esmapilgul tavalise Rollingergrundi tänava akna taga peidab end verd tarretama panev saladus. FOTO: Kristi Tulva
▼ Artur Sirk 1930-ndatel

dagi ürgset. Midagi sellist, mis on saatnud inimkonda tema sünnist saati. Ei, see ei olnud pelk lootus. See oli midagi võimsamat. Tõstisime pilgud hardalt taeva poole.

Otse meie peade kohal plinkis kutsuvalt sõna "RESTAURANT". Ning meie südamed täitusid jälle usuga. Endiselt sõnatult, teineteisele otsa vaatamata tõusime püsti, et avada selle puhaliku asutuse uks.

"Bonjour meng Damen und Herren! Tere tulemast kallid kamraadid!" tervitas meid hiiglasliku vuntsipõõsa vahelt vaevu välja paistev restoranipidaja. "Drenken an iessen!" oli ainus, mis mõistsime sel segasel hetkel öelda.

Ülevoolavate viisakusavalduste saatel juhutati meid peenesse katusekambri. Võluväl kattus laud ketšupiplekilise linaga, et prisked ettekandjadaamid saaksid alustada väsimatu agarusega meile kohalike hõrgutiste ettekandmist. Paistis, et olime vägagi oodatud, et olime suisa esimesed külalised peale 2. augustil 1937. aastal Echternachi tabanud tragöödiat.

Kõik tundus jälle päikeseline, usk ja lootus tõstsid tasahilju pead. Ei ole paremat ravimit heast söögist-joogist ja seltskonnast. Kraanivesi voolas joana, *baguette*'id olid sama jämedad nagu nälkjad hommikusel Eglantiers'i tänaval ja *gromperekichelcheri* haugates voolasid mahlased transrasvad kosena mööda lõuga rinnaesisele. Elu tundus jälle sama ilus nagu presidendiproua. Või isegi mõlemad.

Kuid hetkega muutus kõik.

"Mida te arvate Artur Sirki surmast?" küsisime jutu jätkuks meie kõrval valveseisangus seisva omaniku käest. Puhmasvuntsiline kõrtsmik tardus paariks sekundiks. Tema sõbralik pilk kalgistus jäiseks ning vuntsipõõsas hakkas värisema nii nagu oleks seal siil peidus olnud. "Ech schwätze net Estnisch", eelnev suurepärase eesti keele oskus oli hetkega ununenud. Edasi sõi-

me vaikides, ka ettekandjannad ei külastanud meie lauda enam sama tiheidalt kui varem.

Ja siis see juhtuski. "Maitske meie suurepäraseid kohalikke vürtse!" - rõõgatas uksel seisev ja jälle naerata kõrtsmik, käes kandik erinevate vürtsudelitega. "Sool, pipar, suhkur, need on meie au ja uhkus!" deklameeris ta silmade vilades. "Teab me linnas iga kirp, et pipart meiks Artur Sirk!"

No miks ka mitte!? Ehk soovib kaval kõrtsmik äsjase konflikti unustada, pakkudes kallitele klientidele parimat, mis tal pakkuda on? Kohalikke eksotilisi maitsebukette peab võõral maal reisisid tingimata proovima. Meie entusiastlikust noogutamisest innustust saades asetati kandik kõige selle hea ja paremaga lauale.

Kuna mu taldrikult põrnitseski mulle juba pikemat aega tuimalt vastu poolik gromperekichelcher, plaanis tema ägeda vastupanu murda paari piprateraga. Haarasin kandikult pipratoosi, suunasin vilunult selle aukliku otsa rasvaselt irtitava *gromperekichelcheri* poole ning samal hetkel toimus rünnak.

Rünnak minu ja meie kõigi vastu. Rünnak kogu maailma uuriva ajakirjanduse vastu. Kõigi nende vastu, kes enda elu ja tervise riskides paljastavad saladusi, vandenõusid ja hämarat suser-vusserit. See rünnak oli sedavõrd julm, süd ametu ja alatu, et mul purskusid silmist pisarad.

Suunates pipratoosi teraviku gromperekichelcheri suunas eemaldus ootamatult kaas ja terve toositäis pipart valgus toidule. See oli atentaat. Mitte ainult minu, vaid meie kõigi vastu. Kõigi nende inimeste vastu, kes soovivad kogu hingest paljastada Artur Sirki mõrvarid. Tuua nad kohtu ette. Kõigi nende vastu, kellel ei ole ükskõik, kes hoolivad, kes tahavad teada tõde. Kõigi eestlaste vastu. Samuti natuke lätlaste vastu, sest Artur Sirki vaar-vaarisa oli lätlane. Mälestusena esivanematest pidi

väike Artur lapsepõlves alatasa taluma külapoiste pilkeid oma kuuevarbaliste labajalgade kohta.

Otsustasin põõsasvuntsile kahjurõõmuks põhjust mitte anda, mitte näidata, et ta salakaval plaan õnnestus. Mälusin pisaratega võideldes pipraga rikastatud gromperekichelcheri võiduka lõpuni. Pisarad aga ei olnud loomulikult põhjustatud mitte kangest piprast, vaid ebaõiglusest.

Lõpetades võtsime pipratoosilt sõrmejäljed, tasusime arve ja olimegi jälle tänaval. Kõik oli jälle endiselt rusuv, süngmustad pilved taevast ja rue de Gare endiselt leidmata. Olime punktis, kust alustasime. Hetkeline magus õnnetunne oli asendunud kibedate piprateradega hammaste vahel. Plaanisime siit eluga pääsedes alustada range dieediga.

Endiselt oli Bahnhofstrasse, Rue de la Gare, kusagil siinsamas nii lähedal aga samas kättesaamatu. Mida teha? Kuidas leida õige tee? Ja kas see leitud tee on ikka õige?

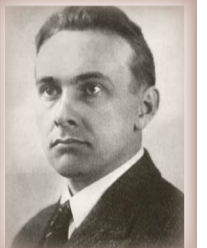
Otsustasime avada oma meeled. Võtsime välja juhuslikult kaasas olnud šamaanitrummi ja hakkasime seda meeletult keset tänavat taguma. Möödus kümme minutit, 20 minutit.

"Wat ass dää Problem?" küsis kõrge nokkmütsi ja pagunitega härrasmees. "Me otsime rue de la Gare'i", vastasime ühest suust. "A lo! Ech sinn avers-tan, kee Problem", pomises ta mõistvalt. Me polevat esimesed eestlased, kes siin oma meeli avamas käinud on. Lahkesti näitaski ta õige tänavatõsa kätte.

Kes oli

Artur Sirk?

Artur Johannes Sirk
(25.09.1900 Lehtse
vald, Järvamaa -
2.08.1937 Echternach,
Luksemburg)

oli Eesti advokaat- ja poliitik, Eesti Vabadussõjalaste Liidu üks juhte. Artur Sirk'i surm Echternachis oli kuni tänaseni kaetud saladustelooriga. Politseijuurduse kohaselt oli tegu enesetapuga, kuid siiski arvatakse, et keegi aitas teda selle toiminguga juures. Artur Sirk on maetud Helsingisse Hietaniemi kalmistule.

Lõpuks oli saabumas hetk, mida olime oodanud aastaid. SEE hetk. Avatud meeltega leidsime õige tee. Saarsen kirjutab oma aruandes "Raekoja paarsada meetrit eemal asub hotell, milles A. Sirk elas ligi neli nädalat".

Hakkasime meetreid lugema: viiskümmend meetrit, sada meetrit. Pinge tõusis. Korduvalt läksid segi sammud ja numbrid ning jälle ja jälle tuli alustada algusest. Aga see meid enam ei heidutanud. Sada viiskümmend meetrit, kakssada meetrit!

Lõpuks olime kohal! Uskumatu! Meie pingutused, meie võitlus oli kandunud vilja. Takistajad, ükskõik kui kõr-

Jaunid siin, jaunid seal, jaunid iga nurga peal

Luksemburgi Eesti selts pidas tänavu jaanipäeva 18. juunil juba traditsioonilises peopaigas Senningenis. Lisaks juba harjunud esinejatele mängisid seekord pilli muusikud Pärnumaalt:

(vasakult alates) Andrus Lehes (lõõtspill), Marju Varblane (viul ja torupill), Jaanus Jantson (laul ja kitarr) ja Ado Kirsi (kontrabass).
FOTO: Klen Teder

Algus 3. leheküljel

getel positsioonidel nad ka ei asunud, ei suutnud meid oma salakavalusega teelt kõrvale juhtida. Olime lõpuks ometi selles paigas. Eksimine ei olnud võimalik.

Juba põgusal vaatlusel nägime, et kuritööst möödunud 80 aastat ei olnud suutnud selle verise sündmuse jälgi kustutada. Eestlase kange veri, vaatamata läti verega lahjendamisele, oli sajaniditevanusele asfaldile kündnud sügavad purpursed vaod.

Sündmuskoha põhjalikuks uurimiseks haarasime luubi järele. Ei olnudki vaja kaua otsida, kui leidsimegi olulise asitõendi - pooliku koni. Nagu arvata võis, kattusid sellel olevad sõrmejäljed puhmvuntskõrtsmiku omadega. Mitte küll täielikult, aga jälg on jälg. Konil olid ka huulepulga jäljed. Koheselt meenus, et linnapea on abielus. Aga kellega? Puhmasvuntsiga?

Pusletükid hakkasid lõpuks ometi sobituma. Tunneli lõpus hakkas paistma valgus. Või oli see rong? Roimakoht tekitas meis lugematuid küsimusi. Põletavaim nendest oli soolestikus seiklev külluslikult piprastatud *gromperekichelcher*. Tuli oma juurdluses toetuda jälle meie heale abimehele Villem Saar- senile. Võtsime ette tema poolt üles tähendatud uurimist juhtinud politsei- ülema Paul Rippingeri aruande. Juurd- lust toimetavad asjatundjad.

“Hotelli „Johan Wengler“, *Bahnho- fstrasse Echternachis*, ei eksisteeri enam. Hoone hävines täielikult (totalemt detruit) sündmuse tõttu viimases sõjas («von Rundstedfi» ofensiiv), hoonet ei ole üles ehitatud (reconstruit). Oktoobri-

▲ “Koni! Ei mingit kahtlust!” FOTO: Kristi Tulva

kuus 1944 sai Echternachi linna elanik- kond evakueeritud ja hr. Wengler suri veidi hiljem, 6. nov. 1944 Luxembourgis linnas. Tema abikaasa Maria Moes suri Wütsis Luksemburgis 4. juunil 1958. Hävinenud hotelli krunt osteti naab- ri poolt tema elumaja suurendamiseks. Katariina Wengler ja Elise Wengler, abi- elupaari Wengler-Moes tütreid, elavad Luxembourgis linnas Rollingergrundi tä- naval majas nr 70.”

Rollingergrundi tänav! Jäljed vii- vad tagasi pealinna! Katariina ja Elise - huulepulga jäljed roimapaigast lei- tud konil. Vaatasime üksteisele tähen- dusrikkalt otsa. Küsimused tundusid üleliigsed. Kes veel suudab uurijaid sedavõrd fataalselt takistada? Kes veel suudab hävitada roimakohta, hävitada raudtee, muuta tänavaid, nimesid, kõr-

valdada kõik tunnistajad?

Selge see, et tegelikud niiditõmba- jad asuvad metropolis, mitte kuskil provintsis. Need ei ole väike tähtsuse- tu provintsilinnapea või vilavapilguli- ne puhmasvurrudega kõrtsmik-kaval- pea. Oh ei! Need on hoopis kõrgemast klassist.

Haarasime tänavalt koni ja torna- sime auto juurde. Rollingergrundi! Kiiresti sinna! Peame jõudma enne, kui hävitatakse viimsed jäljed, kõrval- datakse viimsed tunnistajad. Eelnevalt põikasime muidugi läbi Bitburgis asu- vast vene poest, et osta Salvesti seljan- kat ja pelmeene. Seda Trier Vene poe põlengut peab järgmisena uurima. See tundub vägagi kahtlane.

Pidurite kriginal peatusime maja number 70 ees. Kas siin saab lõpuks aas-

takümneid painanud saladus lahendu- se? Kargasime autost välisukse juurde ja hakkasime sellele prömmima. “Artur Sirk! Artur Sirk!” karjusime. “Kes tap- pis Artur Sirk? Andke meile mõrvar! Der Mörder! Meurtier! Mäerder!”

Ei midagi. Uks jäi suletuks. Vaid vas- tasmaja kardinaid tõmmati ette. Keegi ei soovinud meile pihtida, tunnistada, end aastakümnete pikkusest koormast vabastada. Kostis vaid vaikset klõbi- nat. Istusime trepile. Kas see ongi lõpp? Tupiktänav?

Teekonnal selle suletuks jäänud ukse taha sai kogetud mõndagi. Verd tarre- tama panevaid seiklusi, ohtlikke olu- kordi, vastupanu ja pettust, silmakirja- likkust ja salakavalust. Aga saime tunda ka lihtsate inimeste abistavat kätt, nen- de kaastunnet ja poolehoidu. Ja nüüd, peale kõiki neid peadpööritavaid seik- lusi istusime siin Rollingergrundi täna- val, mittemidagiütleva maja trepima- demel, ja kuulasime ukse taga kostvat klõbinat.

Ja me olime ikkagi rõõmsad. Rõõm- sad selle üle, et jääme ellu ja meil pea- aegu õnnestus lahendada Artur Sirk mõrvamüsteerium. Ja imelikul kom- bel õnnelikud selle üle, et see õnnestus meil vaid peaaegu. Astusime küll suure sammu edasi, kuid samas jätsime veel kuhjaga avastamisrõõmu tulevastele uurijatele.

Mis saab olla põnevam pooleldi lahendatud mõistatusest, pooleldi avastatud saladusest? Võib olla poolik gromperekichelcher? Tõusime ja sammusime vastu loojuvale päikesele. Otsima gromperekichelcheri putkat. ■

Ühe põgenemise lugu

Siim Rausi kirjutas tõsielu ainetel mina-vormis jutustuse, mida tundsid noored inimesed, kes 1957. aastal põgenesid meeleheitlikult, eluga riskides väikesel purjekal Nõukogude Eestist üle Läänemere Rootsi.

x-hetk miinus 10 minutit

Sügis. Tuul vihiseb kõrvades ja lainete müha aina tugevneb. Mina, Hilda, vaatan laineid ja mõtlen: iga inimese elus on murdepunkt, kuid kunagi ei tea, millal see juhtub. Me oleme nagu lained: me kõik murdume, kuid mõnel lainel on hoog sees ning vetemass läheb kaugemale kui teistel.

Lained lähevad järjest tormilisemaks, ning udu, moodustatud kas veeauru kondenseerumisest külmas õhus või lihtsalt lainete võimsusest õhku paisatud veepiiskadest, ma ei tea... ja mul on ükskõik. Mul pole selliseks filosoferimiseks aega, kui meid nähakse, siis... surm! Kusagilt ajusopist tungib esile mälestus minu emast, laulmas ühte laulu, ning ma hakkas nukkra ümber: „Oh meri, mu meri, miks sa siia mind tõid?“

x-hetk miinus 5 minutit

Kaugelt kuuldu midagi lainete mühina poolt summutatut: „Laev on valmis! Laev on valmis!“ See on minu elukaaslane Eugen, KGB (Nõukogude Liidu kurikuulus salateenistus-Mõnikord) huviorbiidis Nõukogude Liidu purjespordimeister, kelle jaoks on põgenemine elutähtis. Tal pole midagi kaotada, niikuinii tullakse varem või hiljem ja lastakse maha.

Jooksen Eugeni poole, tahan siit Nõukogude pinnalt ära saada, pärast kõiki neid koledusi, mille tunnistajaks ma olen olnud. Paat on tõesti äraminekuks valmis, kolmas mees hoiab viimast sõlme kinni, viimast piiri, mis meid põgenemisest lahutab.

x-hetk

Ma värisen üle kogu keha, kuid astun purjekasse, hulpivale alusele, mis peaks meid vabadusse viima. Lained peksavad vastu kaid ja udus ei näe üle viiekümne meetri, liiga vähe Vene laevaga kokkupõrke korral. Proovime Rootsi saada, kuid kaarti ei ole, teame ainult enam-vähem suunda.

x-hetk pluss 1 tund

Lained peksavad paati, ma olen nii närvis, et suudan vaevu liigutada, hoides kramplikult paadi piirdest kinni. Me kõik teame, et kui keegi vette kukub, siis teda päästa ei saa: lained viiksid vaesekeste meist nii kiiresti eemale, et ta kaoks paari sekundiga uduloori taha. Eugenil ja tema sõbral on raskusi purje paigaldamisega, mõlemad proovivad minu rahustamiseks rahulikud välja näha, kuid mind nad ei peta: meie pääsemisvõimalus on liiga väike, et keegi saaks kasvõi rahulik näida.

x-hetk pluss 2 tundi

Nii, see on lõpp. Ma arvan, et ma olen nüüd hull, ning kui seda pole veel toimunud, siis ma lihtsalt saan närvivapustuse. Kas need on hallutsinatsioonid, või on lained veel tugevnenud, ma ei tea ja ma ei taha teada. Suu on kogu aeg vett täis, käed valutavad kramplikust kinnihoidmisest, veemass peksab kogu aeg üle laeva ja viib kõik mittekinnitatu minema. Ega ma kauaks enam paadile ei jää.

x-hetk pluss 3 tundi

Poisid seovad mind masti külge kinni. Tänu neile ma ka just pääsesin kindlast surmast: nad said minust, õhku paisatud plikast, viimasel hetkel kinni. Käed veritsevad, kuid valus ei ole: ma ei tunne enam midagi. See on nagu unenägu, asjad toimuvad, kuid ma lihtsalt vaatan neid, ma ei saa midagi teha, ei tunne midagi.

x-hetk pluss 4 tundi

Nüüd on läbi. Ma näen, et poisid on kokkuvarisemise äärel, kusagil on kuulda pauke ja kõrvulukustavat müra. Ma näen musti täppe igal pool, kuid üks on natuke teistsugune.

Eugen, hiljem oma muljeid jagades: „Kui ma esimest korda laeva siluetti nägin, mõtlesin, et see on viirastus, kuid see aina läheneb. Igalt poolt valutab, kuid ma aina jõllitasin lähenevat kuju. Mis riigi laev see on? Vene laev oleks tähendanud kindlat hukku, kuid äkki Rootsi oma? Vaatasin halvatuna ning

suu ammuli laeva, kuni toimus kärgatus, kõvem ja lähemal kui kõik teised. „Kurat küll! Oleme Vene vetes!“

Hilda: „Pärast kärgatust tundus nagu lained tugevneksid. See on siis lõpp. Laev aina läheneb, äkki et meid küsitleda? Oleme nüüd päris laeva külje all, redel lastakse alla ja mehed tulevad ning viivad mind üles. Teised ronivad ise, ainult mind peab üles kandma. Alles nüüd ma märkan, et mehed ei räägi omavahel vene keelt, äkki...?“

x-hetk pluss palju tunde

Rootslased andsid meile soojad tekid ja viisid meid tuppa kuivama. Olin ikka šokis: kas sõidust, või sellest, et mehed on rootslased, ma ei tea. Ehk mõlemast. Nad viisid meid Stockholmi, kus kuulati meid enne vabadusse laskmist üle. Ma lootsin, et KGB jätab meid Rootsis rahule, kuid looda sa! On olnud mitmeid vahejuhtumeid, mõned päris hirmuäratavad. ■

Jutustuse aluseks on Hilda Vainola lugu. Ta on nüüd 87-aastane pensionär ja elab Stockholmis. Tema mees Eugen suri 23 aastat tagasi. Kolmas mees, kes põgenemisel osales, kolis hiljem Ameerika Ühendriikidesse ning on viimaste andmete järgi veel elus. Nende põgenemisest on kirjutatud ka mitmes raamatus ja ajakirjas.

Mis juhtus tegelikult?

Väljavõte Jaak Pihlau artiklist „Merepõgenemised okupeeritud Eestis“ ajalooteaduse ajakirjast Tuna 2001. aastal.

Põgeneti 5,5-olümpiaklassi purjehajal Muhu, mille kippariks oli mitmekordne purjetamise ja jääpurjetamise NSV Liidu tšempion ning rekordiomanik Eugen Adrik (s 1924 Kohtla-Järvel), varasema nimega Jevgeni Mudroljubov. Tema isa Semjon (Simeon) Mudroljubov teenis Judenitši armees, jäi Eestisse, 1936. a koos kahe noorema pojaga eestistas nime ja võttis rahvuseks eestlane. Ta arretereeriti NKVD (KGB eelkäija-Mõnikord) poolt ja mõisteti surma 23.05.1941.

Eugen Adrik oli 1950. aastal värvatud KGB agendiks varjunimega Vernõi, kuid arvati kaks aastat hiljem agenduurivõrgust välja, kuna ei andnud eriti olulisi andmeid, viidates hõivatusele töökohustuste ja õpingute tõttu. Tema kaaslasteks sellel kaugsõidul olid roolimees Avo Pruul ja Hilda Proobal-Vainola.

18. augusti õhtul 1957 väljusid Pirita jahisadamast kaugsõidule Muhu väina viis jahti, nende seas marsruudil Tallinn-Klai-

peda-Tallinn ka Muhu Adrikuga eesotsas, kellel ainsana oli luba mööduda läänesaartest ka väljastpoolt (etapp Mõntust Jaagurahule).

Esialgul oli ilm suhteliselt vaikne, kuni udune. Juba järgmisel hommikul kadus Muhu temaga üheaegselt startinud jaht Aul (kapten Jaak Maasik) nägemisulatusest. 20. augustil tõusis tugev torm, mis jätkus ka järgmisel päeval. 6-7-pallises edelatormis väljus Muhu Nõukogude territoriaalvetest ja saabus suurte vintsutuste järel 21. augusti keskpäeval Stockholmi saarestiku välimisele kaljusaarele Skutskärile. Tugevas tormis olid purunenud purjed, alles oli jäänud ainult lipendav foka ja kogu paat oli peaaegu ääreni vett täis.

Purjejaht Muhu

Eugen Adrik, Hilda Vainola, Avo Pruul

FOTOD: <http://www.arhiiv.ee/public/TUNA/>
Artiklid_Biblio/PihlauJaak_Merepõgenemised_TUNA2001_2.pdf

Nõukogude piirivalve põgenemist ei avastanud, kuid kui sellest Rootsi kaudu teada saadi, algas täielik paanika. Aul toodi piirivalvelaevade slespis Haapsalu sadamasse, meeskonnaliikmeid kuulati üle ja neilt võeti ära kõik dokumendid.

Tagaselja määrati põgenejatele ENSV Ülemkohtus 10. detsembril 1957 10-aastane vanglakaristus. Pruul lahkus peatselt Rootsist USAsse, Adrik ja Vainola jäid elama Rootsi, kus Eugen Adrik suri 1993. aastal.

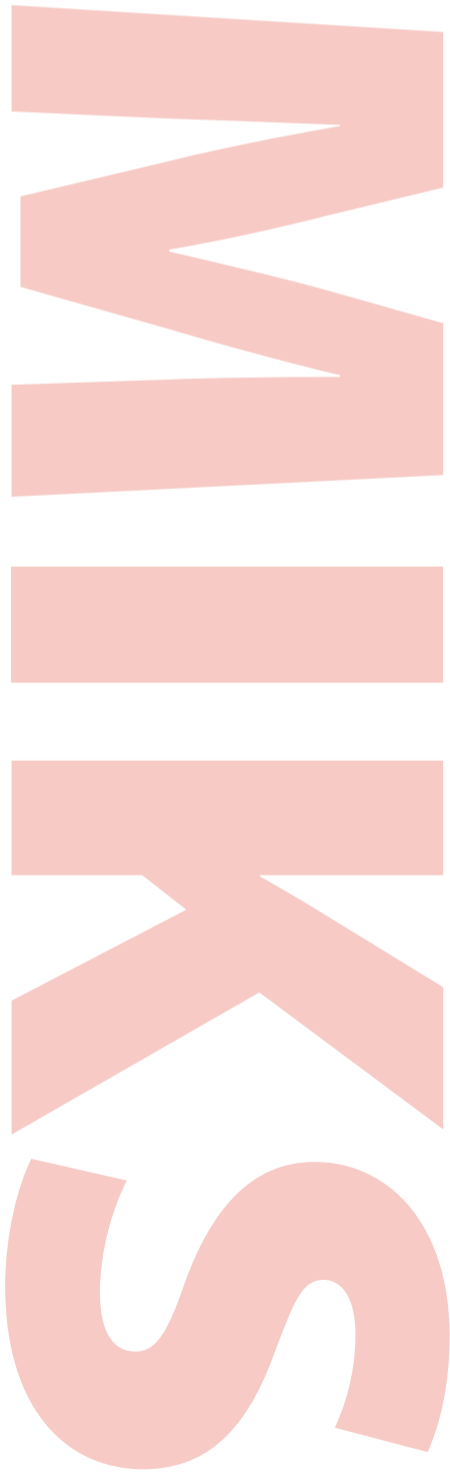
Jäätis

Mirte Kurm

Bioloogia

Satu Saks

Pelguranna tüdrukust sai Luksemburgis krahvinna

EKSKLUSIIV Tallinnas üles kasvanud **Marina Tenderes** elab Luksemburgis sajandite vanuses krahvilossis ja kannab aadlitiitlit. Intervjuu naisega, kelle elu muutus armastuse jõul otsekui muinasjutuks.

ALLAR TANKLER

LUKSEMBURG

kuum@ekspress.ee

Ühel kenal päeval aastal 2009 sai Märjamaal elav **Alexander** kõne. Helistaja ei osanud ei eesti ega vene keelt, ja nii palus ta inglise keeles mehe tütre **Marina** kätt (Marina tõlkis isale kõrvalt vene keelde). Helistajaks oli täna 38aastane Ansembourgi krahv Luksemburgi Hertsohiriigist. Isa ütles jah.

„Ta (krahv) tegi seda nii nagu peab,“ ütleb Marina (43). „Seda nimetatakse austuseks. Kuigi me oleme kõik täiskasvanud.“

Noor Ansembourgi krahv **Gaston-Gaëtan von Ansemburg** räägib enesestmõistetaval toonil oma Luxembourg linnast paarkümmend kilomeetrit eemal asuva lossi terrassil espressot juues ja endaküpsutatud gluteenivaba šokolaadikooki süües, et kui Marina isa oleks ei öelnud, olekski ta kahtlema hakanud.

„Vanemad näevad asju, mida nende lapsed ei näe, me peame seda aktsepteerima. Ja kui nad näevad midagi, võib-olla sa peaksid omaenda loogika üle mõtlema. Väga sage li näevad nad probleeme, enne kui need ilmnevad,“ räägib ta.

Ta on ainus oma perekonnas, kes on abiellunud väljapoole aadelkonda. See ei tulnud kergelt.

Gaston (toona oli tal veel eesnimi, mida pärast tema isa surma 2007.

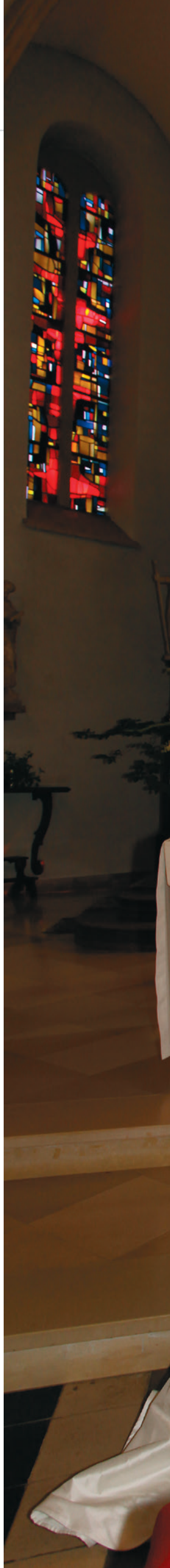
aastal enam ei kasutata - nüüd on ta lihtsalt krahv) hakkas 16aastaselt - nagu teisedki aadelkonda kuuluvad noored - käima sinivereliste ballidel.

„Vanemad korraldavad neid oma lastele, sest nad tahavad, et nende lapsed oleksid koos inimestega, kelle vanemaid me teame,“ räägib krahv. „See pole ainult aadelkonnas nii. Kodanlased New Yorgis korraldavad sarnaseid üritusi.“

Belgia-Luksemburgi-Hollandi piirkonna ballidel, millel krahv osales, on reeglid ranged ka tänapäeval. Sa pead kuuluma aadelkonna kõrgetesse kihtidesse. Sa ei tohi olla lahutatud perest - seepärast näiteks Marina tänaseks juba täisealised tütrede tema esimesest abielust nende ballidele ei pääseks, kui nad ka seda soovima peaks. Ja sa pead olema katoliiklane. Pead hoiduma narkootikumidest. Selles veendumiseks viis klubi juht noori endaga metsa jalutama ja vestlema, esitades pealtnäha süütuid küsimusi.

„Aga kui sa pärast need väikesed küsimused kokku panid, said aru, et need moodustasid tegelikult ühe küsimuse - kas sa tarvitad narkootikume,“ meenutab krahv.

Kuid krahvi isa ütles Gastonile juba enne esimest balli: sa võid abielluda kellega tahes, juhindu oma

„Ma usun, et aadelkond tuleb ühel hetkel väga jõuliselt tagasi. Kui asjad lähevad tõesti hulluks, otsivad inimesed iidoleid, kangelasi, kes nad maha rahustaks. Neid hüüti vanasti aadlikeks.“

ANSEMBOURGI PEREKONNA TÕUS

Täna Ansembourgide nime kandev perekond pärineb Belgiast ning saabus Luksemburgi 15. sajandil, et tegeleda metallurgiaga – nad asusid juhtima kaevandamist kolmes orus.

Perekond, kes nad seda tööd tegema palkas, sattus aga suurtesse võlgadesse ning andis neile võlgade katteks laiad maavaldused ja sellel asuvad lossid.

Maavalduste nimede järgi sai ka perekond endale Ansembourgi nime, millele järgnesid ka tiitlid – alustades aadelkonna madalamalt astmelt, parunitena, ning tõustes siis 18. sajandi keskel krahvideks.

Ansembourgid on ainus perekond, kes on saanud krahvi tiitli Luksemburgis. Ansembourgide suguvõssa kuulub ligi 800 liiget.

südamest! Kui selline „linnaluba“ võib tänapäeval läänemaailmas kõlada veidralt, siis Ansembourgide jaoks oli tegemist vägagi akuutse küsimusega.

„50 aastat tagasi poleks meil iial lubatud koos olla,“ lisab krahvinna veendunult.

Krahv: „See on imeline, et sel sajandil on meil vabadus seda kõike teha! Varem läksid naised, kes ei tahtnud abielluda sellega, kellega nad pidanuks abielluma, kloostrisse! Kõik, ei mingit valikut. Mitmed minu perekonnast samuti.“

Pelguranna krahvinna

Kuidas siis õnnestus ühel Pelguranna tütarlapsel niivõrd eksklusiivsesse klubisse pääseda? Marina Tenderes lõpetas 15aastaselt vene õppekeelega Tallinna 31. keskkooli (täna Ehte Humanitaargümnaasiumi) ja juba 19aastaselt Tallinna Tehnikaülikooli raamatupidamise eriala. Kuigi Ehte koolis oli nii inglise kui prantsuse keele süvaõpe, Marina enda sõnul seal keeli suhu ei saanud.

„Eesti keelt „õpetati“ ka! Minu arvamus on, et Nõukogude Liidu eesmärk oli õpetada lastele keeli,

JA KAASAVARAKS POOL KUNINGRIIKI! Marina abiellus krahviga 2010. aasta suvel Luksemburgis. Poolt kuningriiki küll kaasa ei antud, aga hobuvanker viis pärast lossi ja pulmakülalised viskasid roosilehti, kirjutas kohalik ajaleht.

VANA ANSEMBOURGI KINDLUS

Vana Ansembourgi kindlus, kus krahv ja krahvinna elavad, on üks seitsmest lossist Luksemburgi „Seitsme kindluse orus“. Esmased mainimised kirjalikes allikates kindluse kohta pärinevad 12. sajandist, sellest ajast pärinevad ka kindluse peamised müürid.

Enam-vähem tänase kuju sai hoonekompleks 16. sajandil, välja arvatud üks oluline hilisem muudatus: Prantsusmaa kuningas **Louis XIV** andis piirkonna kindluste omanikele valida, kas nad lammutavad osaliselt oma losse ümbritsevad müürid, või riskivad tempoolse sõjakäiguga.

Nii lammutati ka Ansembourgi vanas kindluses osaliselt välimüür, mis avas hunnitud vaated seda ümbritsevale orule.

Seejärel seisis loss aga ligi 300 aastat tühjana, kuna perekond kolis samas orus olevasse uude Ansembourgi lossi. Nii kindlus laguneski, kuni krahvi isa seda 20. sajandi keskel taastama asus – töö, mille viisid lõpuni tänane krahv ja krahvinna.

MU KODU ONGI KINDLUS: Taga seisab krahv, ees vasakul Marina, kelle süles on tulevane Ansembourgi krahv Alexander, kõrval Marina tänaseks juba iseseisvat elu elavad tütred Sophia ja Paulina pere renoveeritud kindluses.

◀ 11

aga nii, et sa lõpuks ikkagi ainult vene keelt räägiksid,“ ütleb Marina.

Neiu oli aga veendunud, et ilma inglise keeleta normaalset tööd ei leia. 1992. aastal kogusid tema vanemad oma säästud kokku ja ostsid talle 700dollarise lennukipileti Londonisse.

„See oli neil üks parimaid investeeringuid,“ ütleb Marina. Inglismaal leidis Marina tööd, abielus, sai kaks last, lahutas, ning kolis Prantsusmaale. Ta töötas parasjagu juveliir **Stephen Websteri** jaoks – mees, kelle klientide nimekiri on justkui üks teine aadlimatrikel: **Madonna, Kate Moss, Jennifer Lopez, Christina Aguilera, Elton John, Oprah Winfrey** ja nii edasi. Marina tööks sai Stephen Websteri butiigi avamine Monacos.

Gaston töötas samal ajal ärikonsultandina Hollandis, nõustades suuri projekte, nagu lennukompaniide Air France ja KLM ühinemist, Philipsit ja Euroopa kiirrongivõrku TGV. Ta oli lõpetanud Menlo ülikooli Californias, elades samas ühikatoas, kus parkümmend aastat varem asus **Al-Waleed bin Talal**, Saudi kuningliku perekonna liige ja tänaseks üheks maailma rikkaimaks inimeseks peetav investor.

2006. aasta novembris oli ta aga koos sõpradega läinud Prantsusmaale, Monaco kõrval asuvasse Nice'i esinemiskoolitusele: kaamerateeningud, väitlemine ja muu selline. Esimesel öhtul sõpradega

õhtusöögil jalutades jäid nad keset tänavat toppama, ja Marina, kelle auto noormehed blokeerisid, lasi signaali. Krahv läks auto juurde ja küsis: „Kas te olete eksinud? On teil abi vaja?“

Nii algaski igati tavapärane kaugsuhe: Skype'i kõned, Easyjeti lennud (just oli avatud Nice-Brüsseli liin 20euroste piletitega), aga ka taustauuringud. Krahv ütleb, et pärast interneti laiemat levikut pole need enam nii olulised kui varem, kuid kindluse mõttes ta siiski lasi üht-teist enne kindlaks teha. Marinales esines ta aga üle poole aasta kui hoopis Liechtensteinist pärit noormees, oma tausta avamata.

„Õnneks sa ei öelnud mulle varem, kes sa oled. Ma poleks sinuga käima hakanud, ma oleks ära ehmatanud!“ ütleb Marina nüüd (abikaasaga suhtleb ta inglise keeles).

„Ma annan sama nõu meie pojale (krahvil ja krahvinnal on kolmeaastane poeg **Alexander Edward Gaston Marie de Marchant d'Ansembourg**). Niimoodi inimene õpib tundma, kes sa tegelikult oled, mitte, kes sa võiksid olla,“ selgitab krahv.

„Kui sa kohtad kedagi olulist, on sul juba ette hirm väljakutse ees. Aga kui sa ei tea, kellega tegemist on, siis sa kohtud lihtsalt selle inimese endaga. Sa võtad teda kui võrdset, ei ole liiga ettevaatlik.“

„Alles siis, kui ta mind siia tõi, sain teada, et ta on Luksemburgist!“ räägib Marina. „Me sõitsime mööda üht teed, Gaston viitas akna taga

mööduvatele metsadele ja orgudele ja ütles, et see on minu kodu. Ma ei saanud aru, mida ta sellega mõtleb – ma mõtlesin, et küllap nii nagu Pelgurand on minu kodu.“

Tegelikult pidas krahv silmas oma valdusi – oma õue, nagu ta seda hellitavalt kutsub.

Krahvidel lossides pulmad on hoos

Krahv ja krahvinna avasid lossi kõrvalhoones kuue toaga privaatse hotelli. Seal toimub alati pulmapidusid. Inimesed viskavad šampanjapudeleid lossihoovilt alla orgu.

„Sa ei teeks seda enda aias ju?“ ütleb krahv. Ta suhtub orgu nagu oma aeda.

Vanades muinasjuttudes mõjuks kohatult viide sellele, et lossi maavaldused on kuulutatud Natura 2000 alaks. Aga tänapäeva sinivere lised peavad ka selle reaalsusega toime tulema – ja koostama oma „õuele“ järgmise 100 aasta arengukava.

Lossile täna lähenedes jõuab esmalt justkui varemetes oleva kõrge lagunenenud müüri. Vaid mõned müüri äärde pargitud autod (ei ühtegi ebaharilikult luksuslikku marki) annavad märku, et müüri taga käib elu. Müüris leidub siiski üks puidust värav, ja pika otsimise peale leiab müüri seest üles ka kaameraga varustatud fonoluku, millel helistades värav aeglaselt avaneb.

Hotellina tegutseva abihoone taga on veel üks ilma akendeta kivimüür – ning selle värava taga algab pere territoorium. Hotell, Temps

„Mu jakk ei ole mina, mu tiitel – jah, see muidugi aitab mind – aga ka see pole mina. Enamasti ma isegi ei ütle oma tiitlit, ma ei taha, et inimesed vahiks mind nagu loomaaias.“

d'Or sai rajatud nii, et võimaldada privaatsust nii klientidele kui ka pererahvale. Hotellis pole lubatud juhukülalised, lapsed ega lemmikloomad.

Lossi tegidki korda tänane krahv ja krahvinna – krahvi isa, kes selle remondi kallal aastakümneid vaeval nägi, suri enne, kui saanuks üheaainsagi öö seal veeta. Perekonna teise, uhkema lossi pidi krahvi isa 1980ndatel Luksemburgi Hertsgiriigis kehtinud karmide, kuupmeetri-põhiste varamaksude tõttu müüma esimesele ostjale, kelleks osutus üks Jaapani „religioosne grupp“, rää-

KOMBED, KOMBED:
„Mõnikord ma võin öelda asju, mida mu kallid krahv ei saa endale lubada,“ ütleb krahvinna. „Ja siis ma ütlen, okei, ma ei oleks kunagi midagi sellist öelnud, aga mul on hea meel, et sina seda tegid,“ lisab krahv.

gib krahv. „Sekt,“ ütlevad teised kohalikud.

Lossi renoveerimise lõpuleviimine - Eesti aknameistrite, seppade ja teiste meistrite abiga - jäi poja ja tema abikaasa õlgadele. Hoovil oleva iidse kaevu rauast kaas ja väravad - kõik on eestlaste käsitöö.

„Ma ei usu kogu maailma kallistamist ja „ma armastan teid kõiki“ -mentaliteeti,“ ütleb Marina, kes ütles, et on vaja töö andmisega aidata lihtsaid Eesti inimesi (ja oma roll oli ka hindadel).

„Inimesed peavad sind miljardäriks, kui sa elad lossis. Sest nad näevad Vene miljardäre losse ostmas, samuti ameeriklasi, kes ka on miljardärid, vähemalt alguses,“ räägib krahv.

„Nad ei saa aru, et kui ma lähen metsa jalutama, korjan ma üles rohkem prügi kui paljud niinimetatud keskkonnakaitsjad. Parimad inimesed on need, kes isiklikult hoolivad.“

Vana krahvi kasvatus

Krahvi isa kasvatas teda ise endaga hakkama saama. „Isa ei andnud mulle taskuraha kuni ülikoolini, nii et ma pidin ise äri tegema. Meil olid kanad, ma hakkasin mune müüma. Külalisi käis palju, ja kes oleks suutnud vastu seista väiksele poisile, kes hommikul tuleb mune müüma. Aga siis esitas isa mulle arve. Arve? Mille eest? Lugesin sellelt: toit kanadele, koha eest, kus kanad elavad, elekter, ja nii edasi. Ma sain kiiresti aru - appi, ma ei suuda seda maksta! „Siis anna mulle need munad tagasi,“ naljatas isa,“ räägib krahv.

Edaspidi järgnesid juba tõsisemad ärid. Isa eeskujul soovitas krahv ka Marina vanemal tütrele hakata tegelema ettevõtlusega. Tütar asuski beebivanne ja muid lastekaupu tootva ettevõtte edasimüüjaks Inglismaal.

„Kui sa selliseid projekte ette ei võta, kaotad sideme välise maailmaga,“ on krahv veendunud.

Erinevusi aadlimaaailma ja „välise maailma“ vahel näib jätkuvalt olevat. „Alguses oli [krahv] kogu aeg minu kõrval, sest kui ma midagi ütlesin, pidi ta teistele selgitama, mida ma silmas pean,“ meenutab Marina. „Justkui tõlkides.“

„On mõned asjad, millest aadlikond ei räägi: poliitika, religioon, seks. Mõnikord provotseeritakse, et saada sind midagi ütlema, aga peab suutma seda läbi näha,“ selgitab krahv.

„Ja sul olid alguses mõningased kohanemiskasused,“ pöördub krahv abikaasa poole.

Marina püüab meenutada. „Ma kipun unustama kõike halba - mitte seepärast, et ma püüan; need asjad lihtsalt ununevad.“

Aga siis talle meenub. „Riietumine! Issand jumal. Kui ma võiks tõesti ühte asja välja tuua, siis on see riietumine - kõik need pulmad ja ballid. Ma ei osanud arvatagi, et mulle see

VERELIIN TOIMIB: „Marinal on imetusväärsed standardid. Samasugused nagu mul. Ning samas on ta väga avatud. Ta on mõnes mõttes väga *noble* (ingl - aadliseisusele kohane, aga ka väärikas). Ja ma näen sama juba ka tema vanemates ja tütardest,“ räägib krahv.

„[Aadlipere liikmed] on mõnikord väga suurtes raskustes. Isegi kui nad elavad uhketes hoonetes, peavad nad võib-olla säästma toidu jaoks, neil ei ole raha riiete jaoks - ja ma ei räägi balliriietest, vaid üldse riietest.“

ei meeldi! Ma ei saa aru, miks nad ei tee selleks vormi! Meestel on okei, sul on 10-15 lipsu ja ülikonda ja on korras. Aga meil...“

„Sa pead meeles pidama, millisel õhtusöögil sa midagi kandsid, sest kui on tegu samade inimestega, ei saa sa uuesti...“ täiendab krahv abivalmilt kõrvalt.

Krahvinna: „Mõned neist pildistavad end, et meeles püsiks, kus nad selle kleidiga käisid. Elu on liiga lühike sellise asja jaoks!“

Krahv: „Aadlikonna ballid on naiste jaoks kõige kallimad asjad. Kui sul on õdesid, on korras - sa saad õdede vahel riideid jagada. Aga jah, inimestel on fotograafiline mälu selliste asjade peale.“

Olukord muutus, kui Marina küsis nõu Ameerika Ühendriikide Luksemburgi suursaadiku abikaasalt, kes ka pidevalt igasugu üritustel peab osalema. „Ta ütles mulle: „Marina, ma ei hooli karvavõrdki sellest, mis nad mu riietusest arvavad, ma lähen nii, et mul oleks tore olla!““

„Mu jakk ei ole mina, mu tiitel - jah, see muidugi aitab mind - aga ka see pole mina. Enamasti ma isegi ei ütle oma tiitlit, ma ei taha, et inimesed vahiks mind nagu loomaaias,“ mainib Marina.

Ballide varjatud pool

Needsamad ballid aga, tuleb välja, täidavad valdavalt heategevuslikku

eesmärki - teha head teistele sinivereliste.

„Järjest rohkem aadliperesid vajab toetust,“ räägib krahv. „See on naljakas, sa arvad, et nad on justkui sellest üle, aga see pole tõsi, nad on mõnikord väga suurtes raskustes. Isegi kui nad elavad uhketes hoonetes, peavad nad võib-olla säästma toidu jaoks, neil ei ole raha riiete jaoks - ja ma ei räägi balliriietest, vaid üldse riietest.“

Aadlikonnas ilmub suisa neljaleheküljeline ajaleht, kus liikmed saavad teada anda, et nad otsivad tööd, kirjeldatakse, „et ta oskab seda ja toda teha“, ütleb krahv. Lisaks toimub Brüsselis, kus on regiooni aadlikonna keskus, igal neljapäeval aadlikonna poolt annetatud riiete müük, mille tuludest toetatakse puudust kannatavaid siniverelisi.

„See on osa katoliiklikust lähenemisest: aita esmalt inimesi enda lähedal, enne kui aidad Aafrikat ja kõiki neid riike,“ selgitab krahv.

Ning siis need ballid. Osalejad maksavad osalustasu, ja neid teevad teised 18-25aastased siniverelised, kes teevad seda heategevuse korras.

„See on kõige suurem tabu üldse - aadlik teenindamas aadlikku. Üks pereliige, ma ei ütle, kes, ütleme nii, et väga kaugelt, ütles, et ta keeldub ballile minemast, sest ta on šokeeritud, nii ei saa olla!“

Krahvinna: „Ja mina ütlesin, hallo, ärka üles! Mis maailmas sa elad?!“

Krahv: „Ta ütles, et ta võib raha anda, aga ta ei ole nõus osalema.“

Krahvinna: „Ta oli noor tüüp. Ma ütlesin: tee silmad lahti, käes on 21. sajand!“

Tänapäeva siniverelised

Krahvipere pole ei teenreid, autojuhti ega kokka. „Eile õhtul oli meil palju inimesi külas ja me kutsusime ühe inimese appi, aga üldiselt mulle meeldib süüa teha,“ räägib krahv.

Aga kuidas siis on, kas 21. sajandil on aadlikonna roll ühiskonnas kõvasti vähenemas?

„Ma usun, et aadlikond tuleb ühel hetkel väga jõuliselt tagasi,“ ütleb krahv. „Võib-olla mitte sellisel kujul, nagu me teda täna teame, aga kui asjad lähevad tõesti hulluks, otsivad inimesed iidoleid, kangelasi, kes nad maha rahustaks. Neid hüüti vanasti aadlikeks.“

Ta ütleb, et tema jaoks on tänapäeva aadlikud **Steve Jobs, Elon Musk** - inimesed, kes loovad töökeskondi ja toovad endaga kaasa muutusi.

„Ühiskond on aeglustumas ja ühel hetkel tuleb kriis. Siis on meil vaja sedasorti inimesi, kes asja jälle uuesti kokku paneks. Kui sa oled tähtis, siis sa võid seda tähtsust kasutada millegi hea jaoks. Aadliseisus tähendab tänapäeval vähe võimu mõttes, see on pigem nagu klubi, see tähendab sidemeid. Ja see klubi on tugev.“